

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5530020

ชื่อโครงการ : การเปรียบเทียบมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมของสมาชิกประชาคมอาเซียน

ชื่อนักวิจัย : นирมล สุธรรมกิจ, ศุภฤทธิ ธารยุติการต์, อนินัน อรุณเรืองสวัสดิ์, นนท์ นุชหมอน
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Email address : niramon@econ.tu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : กันยายน 2555 ถึง ตุลาคม 2556

การศึกษามีเป้าหมายเปรียบเทียบนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยครอบคลุมปัญหามลพิษ (ทางอากาศ ทางน้ำ) การจัดการน้ำทิ้งและขยะ การควบคุมก๊าซเรือนกระจก และความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมบางฉบับ (ที่เกี่ยวกับมลพิษข้ามพรมแดน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ) ในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้งนี้ วิธีการวิจัยเน้นด้านเอกสารและการสัมภาษณ์หน่วยงานของประเทศสมาชิกอาเซียนในไทย และในประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนไทย

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนมีระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในประเทศแตกต่างกัน และมีมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดแตกต่างกัน นอกจากนี้ แม้ว่าทุกประเทศจะมีพันธกรณีต่ออนุสัญญาด้านสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน แต่มีระดับการเข้าร่วมปฏิบัติตามพันธกรณีแตกต่างกัน เนื่องจากบางประเทศมีกฎหมายภายในที่สอดคล้องกับอนุสัญญาอยู่แล้ว และแนวทางกับกระบวนการออกกฎหมายใหม่นั้นก็มีความแตกต่างกันไป ตามระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเมือง สำหรับความร่วมมือภายในกลุ่มอาเซียน พบว่า ส่วนใหญ่เน้นที่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้ ทะเล ความหลากหลายทางชีวภาพ) มากกว่าด้านปัญหามลพิษ (นอกจากปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดน) แต่กระนั้นความร่วมมือดังกล่าวก็ไม่มีมาตรการที่เด่นชัด เนื่องจากไม่ต้องการก้าวก้าวยอริปไตยของกันและกัน (ภายใต้ Principle of Non-Interference)

การดำเนินมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (harmonization) ควรจะเป็นดังนี้ (1) ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับภายในประเทศ (local level) ควรเลือกระดับนโยบายที่ต่ำที่สุดหรือเข้มงวดน้อยที่สุด เป็น “เกณฑ์กลาง” และควรกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากประเทศตน (ซึ่งมักมีระดับมาตรฐานที่สูงกว่า) (2) ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาค (regional level) เช่น ปัญหามลพิษทางน้ำระหว่างประเทศ ปัญหาหมอกควันจากไฟป่า ควรมีมาตรการทิศทางเดียวกัน (แต่มาตรฐานอาจจะแตกต่างกัน) และต้องอาศัยความร่วมมือระดับภูมิภาคอย่างจริงจัง เช่น การกำหนด “ระดับมลพิษที่เหมาะสม” และสร้างกลไกความร่วมมือ และ (3) ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก (global level) เช่น การบรรเทาปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ควรจะต้องมีมาตรการเหมือนกัน และควรกำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาให้ชัดเจน และต้องร่วมมือกับประเทศอื่นๆ อย่างจริงจัง และควรเลือกระดับนโยบายสอดคล้องกันในระดับที่สูงที่สุดหรือเข้มงวดที่สุด เป็น “เกณฑ์กลาง”

คำสำคัญ มาตรการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม อาเซียน

Abstract

Project Code: RDG5530020

Project Title: Comparative Study of Environmental Policies and Measures of ASEAN Member States

Researchers: Niramom Sutummakid, Supruet Thavornyutikarn, Anin Aroonruengsawat,
Nondh Nuchmorn
Faculty of Economics, Thammasat University

Email address: niramon@econ.tu.ac.th

Project period: September 2012 - October 2013

This project aimed at comparing environmental policies and measures and studying possibility for harmonizing environmental policies among ASEAN members. Coverages of study were pollution (air, water) waste and waster-water management, greenhouse gas, and some multilateral environmental agreements (MEAs) both regional and global levels. Methods of study were document research, in-depth interview ASEAN Members' representatives, and focus groups from both Thai government agencies and the private sector.

It is found that (a) each ASEAN Member has different levels of pollution problems and stringency of pollution control; (b) although each has complied MEAs, but the level of compliance are different because of differences in existing regulation and law (due to political and economic development). ASEAN collaborations were more successful in conserving natural resources (forest, marine, biodiversity) than in solving transboundary pollution (except haze pollution). However, the measures for those collaborations are not specified apparently to each member (due to principle of non-interference).

In harmonizing environmental policies among ASEAN Members, the study suggested that (1) for the national environmental issues, "ASEAN policy" should be equivalent to the lowest stringent policy (among members), and they should enforce foreign investors to comply their environmental standards (which is usually tougher than ASEAN's standards); (2) for the regional environmental issues, e.g. transboundary water pollution and haze, ASEAN Memebers' policies should be the same direction (though measures differ), and they must corporate seriously, i.e. setting optimal pollution levels and collaboration mechanism for the ASEAN standards; and (c) for the global environmental issues, e.g. climate change, all ASEAN Members should have the identicle policies and measures, and should setup appropriate targets as well as aggreesively cooperations with non-ASEAN members, so that the "ASEAN policy" should be equivalent to the highest stringent policy (among members).

Key words: Environmental Measures, Environmental Policy, ASEAN